

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ / INSTITUT SOCIOLOGICKÝCH STUDIÍ
POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE V OBORU/PROGRAMU POLITOLOGIE A VEŘEJNÁ POLITIKA

Název bakalářské práce: Slabá místa státní podpory rodin pečující o dítě se zdravotním postižením

Jméno a příjmení bakalanta: Vojtěch Janků

Typ posudku: Posudek oponenta

Jméno, příjmení a akademické tituly autora/ky posudku: Mgr. Vladimíra Tomášková

Pracoviště autora/ky posudku: KVSP ISS FSV UK + Institut sociální práce, z. s.

Hodnocení formální stránky práce

Dosáhla práce minimální požadovaného rozsahu (30 normostran / 54.000 znaků s mezerami)?

ANO

Strukturace práce – hodnocení [B]

Struktura bakalářské práce je přehledná a logicky sestavená. Přehlednosti textu by však prospělo odlišení jednotlivých úrovní nadpisů (stylem nadpisu, velikostí písma) a umístění jednotlivých tematických celků (kapitol) na novou stranu.

Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.) – hodnocení [D]

Grafická úprava práce odpovídá požadavkům. Rovněž s citacemi je pracováno dle běžných standardů, neplatí to však o odkazech na citované zdroje (viz další body). Pokud jde o stylistickou úroveň, obsahuje text bohužel značné množství chyb, zejména ve skloňování přídavných jmen a ve shodě podmětu s přísudkem. Chyba se navíc objevuje už v samotném názvu práce: formulace „podpora pečující rodin“ (namísto pečujících) se v textu objevuje opakovaně, nejedná se tedy bohužel o překlep. Svědčí o tom i další podobně nesprávné formulace a pravopisné chyby, např. bude jim poskytováno asistence, který jejich zdravotní stav vyžaduje-17“, „rodiny s dětmi je v mém výzkumu nevyužívali“-17, „jednotlivý aktéři“-9/“jednotlivý respondenti“-35, „sociálních služeb cílené na jedince se zdravotním postižením existuje více-16“, „rodiče, se kterými byl hloubkový rozhovor proveden byly vždy matkami-19“, díky informacích o dostatečnosti příspěvku-33“... Objevují se rovněž chyby v psaní čárek v souvětích, zejména u vložených vět, viz příklady. Vzhledem k tématu práce nejsou také zcela vhodně zvolena klíčová slova, např. mezi nimi chybí dva ústřední pojmy celé práce - státní sociální podpora a pečující osoby/rodiny.

Odborná jazyková úroveň práce - hodnocení [C]

Text je psaný srozumitelně, i přes to, že systém sociální podpory a sociálních služeb je v ČR poměrně nepřehledný. Student se poměrně dobře zorientoval v užívaných termínech a oceňuji jeho snahu se v problematice „neztratit.“ Nicméně občas ve snaze o určitou originalitu použije tvar nebo výraz, který se v daném kontextu neužívá nebo nepůsobí dobře, jako je „trpět“ mentálním postižením (14), „kategorie“ příspěvku na péči, osoby, které se „vyskytují na druhém až čtvrtém stupni závislosti“ (14), „rodinám, které pobírají jakýkoliv ze zákona stanovených příspěvků na péči“ (8). Příspěvek na péči je označení jedné konkrétní dávky státní sociální podpory, označení proto nelze v tomto kontextu ani v množném čísle použít. Rovněž se v praxi v množném čísle neužívá označení pro zdravotní postižení což se v práci objevuje poměrně často, viz „nejprve se věnuje teoretickým východiskům zdravotních postižení u dětí“ (8) Nebo „kombinovaná postižení popisují situaci, kdy jedinec trpí alespoň dvěma různými postiženími“ (14). Zdravotní/kombinované/tělesné postižení je zastřešující a ustálený pojem, dále jsou definovány JEHO jednotlivé druhy, typy, příčiny, projevy. Lze tedy mít několik typů zdravotního postižení, ale nelze mít několik zdravotních postižení.

Zpracování bibliografie, dodržení citační normy a úroveň odkazování v textu – hodnocení [D]

Až na jednu výjimku autor v textu u citovaných a přejetých informací odkazy uvádí, u knižních zdrojů a odborných článků však chybí uvedení konkrétní strany, z níž jsou informace převzaty. U internetových zdrojů chybí rok jejich zveřejnění a datum citace. Nedostatky jsou i v seznamu použité literatury, který má nejednotné zpracování, u knižních

zdrojů chybí ISBN a místo vydání. Podle citační normy není vždy ani pořadí údajů uvedených v bibliografických záznamech zdrojů.

Úroveň zpracování tabulek, grafů, map a jiných grafických prvků – hodnocení [C]

Práce obsahuje jen jednu velice jednoduchou tabulku – přehled respondentů kvalitativního výzkumu. Jiné přehledy v ní nejsou, bod proto není možné podrobněji zhodnotit. Některé informace získané ve výzkumu by se graficky zpracovat daly (např. přehled postojů respondentů k určitým tématům), výslednou podobu práce by to však nejspíš výrazně neovlivnilo.

Vhodnost a zpracování příloh (jsou-li jaké) – hodnocení [C]

Práce obsahuje celkem pět příloh: dva scénáře rozhovorů, informovaný souhlas a dvě ukázky přepisu rozhovorů se dvěma vybranými respondenty. Je otázkou, proč nejsou přiloženy přepisy všech rozhovorů a v kompletní délce. Nevyjasněná a vzhledem k obsahu rozhovoru a postavení respondenta i ne zcela vhodná je skutečnost, že jeden z rozhovorů není vůbec anonymizován (viz další hodnocení).

Celkové hodnocení formální stránky práce – hodnocení [D]

Z formálního hlediska práce obsahuje určité nedostatky, minimálním požadavkům však odpovídá.

Hodnocení odborného charakteru práce

Stanovení výzkumných otázek/cílů a jejich zodpovězení – hodnocení [E]

Autor si v práci stanovil několik cílů: odhalení slabých míst podpory rodin s dětmi se zdravotním postižením v ČR, zasazení a vysvětlení problematiky v rámci teorie familizace a zjištění odlišností pohledů zainteresovaných aktérů na problematiku (9). Tyto cíle se mu bohužel naplnit nepodařilo. V závěru sice uvádí, že ve výzkumu objevil řadu zásadních poznatků, ve skutečnosti však popisuje dávno známé skutečnosti, které již byly publikovány v jiných rozsáhlých analytických studiích a považují za hrubou chybu, že s těmito studii v textu vůbec nepracuje a nenavazuje na ně (viz bod Využití literatury a dat). Svě poznatky navíc opírá o nevhodně koncipovaný výzkum: zatímco rozhovorů s respondenty z řad pečujících je v práci celkem sedm, zástupce reprezentující poskytovatele pomoci a podpory je pouze jeden. Není tak možné odpovědně zhodnotit odlišnost pohledů všech zainteresovaných aktérů. Student navíc jako jeden ze zásadních poznatků uvádí skutečnost, že „*valná většina respondentů není schopná vykonávat zaměstnání na plný úvazek, a to i velmi dlouho poté, co by jim skončila standardní doba mateřské dovolené. Důvody jsou rozsáhleji zahrnuté v předešlých kapitolách, ale ve zkratce jim to neumožňuje nedostatečná síť sociálních služeb, jejich nedostatečné kapacity nebo vysoká cena...*“ (33) O možnosti pracovního uplatnění pečujících rodičů však v předešlých kapitolách vůbec nepojednává, ani se k nim nevztahují definované cíle.

Propracování a aplikace teoretických východisek a přístupů – hodnocení [C]

Teorie familizace se zdá být vhodně zvoleným konceptem, její aplikace je však velmi stručná a obecná. Student v úvodu uvádí, že vychází z konceptu Esping-Andersena, o jeho pojetí se však z textu nedozvíme vůbec nic, protože koncept následně představuje skrze definice jiných autorů, nikoli na základě Esping-Andersenovy publikace. Nicméně pozitivně hodnotím snahu výsledky bakalářské práce v závěru se zvolenou teorií konfrontovat.

Využití literatury a dat – hodnocení [E]

Vyhledání relevantních informací nebylo bohužel věnováno dostatečné úsilí. V úvodu student uvádí, že „*Podobnou problematikou se zabývalo již několik dalších prací, ať už se jednalo o jiné kvalifikační práce, odborné studie, výzkumy či internetové články, ze kterých tato práce také částečně vychází...*“ (str. 8). Bohužel přesně tato skutečnost je jedním z největších nedostatků celé jeho práce. Zmiňované studie totiž student vůbec nevyužívá, ani na ně nenavazuje. V ČR v poslední době vzniklo několik rozsáhlých analytických studií na téma sociální podpory osob se zdravotním postižením, podpory neformálních pečujících, příspěvku na péči a sociálních služeb, což jsou všechna klíčová témata této bakalářské práce. Jedná se zejména o různé studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí týkající se příspěvku na péči a státní sociální podpory, Fondu dalšího vzdělávání z let 2015 a 2018 podrobně popisující situaci neformálních pečujících a dostupnost podpory pro pečující rodiny (www.nepe.cz), mnoho relevantních informací obsahuje i analytický text Aliance pro individualizovanou podporu z roku 2023 „*Model individualizované podpory*“ (www.aipp.cz/pilire-zmeny). Všechny studie jsou snadno dohledatelné a volně přístupné.

Nedostatečné úsilí při vyhledávání informací bohužel student sám potvrzuje na str. 26: „...*Tento respondent odkazoval tímto tvrzením na bývalého poslance a nynějšího předsedu Národní rady osob se zdravotním postižením Václava Krásu, který měl o těchto věcech informovat ve svých článcích, ty se mi ale bohužel nepodařilo dohledat...*“ Jedná se přitom opět o snadno dohledatelný článek s názvem „Baliček, který se dotkne všech, ale nic neřeší,“ publikovaný 21.5.2023 na osobních stránkách Mgr. Václava Krásy v sekci Autorské články (www.vaclavkrasa.cz). Pozornosti studenta doporučuji také stránky NRZP a sekci Aktuality, kde je mnoho dalších pravidelných komentářů jejího předsedy ke všem řešeným tématům (www.nrzp.cz).

Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod – hodnocení [E]

S ohledem na záměr a cíle práce byla vhodně zvolena metodika kvalitativního výzkumu. Student chtěl popsat situaci na základě rozhovorů se dvěma skupinami respondentů: s rodiči, kteří pečují o dítě se zdravotním postižením a se zástupci odborné veřejnosti. V první skupině se mu podařilo oslovit sedm respondentů, což lze označit za úspěch. Odbornou veřejnost reprezentuje však pouze jeden zástupce, protože druhý oslovený spolupráci nakonec odmítl. Tato skutečnost bohužel významně ovlivňuje výpovědní hodnotu výzkumu. Na jedné straně stojí sedm subjektivních výpovědí pečujících rodičů (matek), odborné systémové stanovisko hájí jediný respondent, který z povahy své funkce (zástupce kraje) nemůže znát problematiku v celé její šíři. Jeho výroky jsou většinou v kontrastu s vyjádřením ostatních respondentek, prezentovaná vyjádření navrch svědčí o tom, že si není vědom všech systémových problémů spojených s fungováním sociálních služeb a podpory pečujících rodin. Proto také nepovažují za šťastný krok, že výroky tohoto respondenta nebyly v práci anonymizovány a vzhledem k uvedení jména i pracovní pozice je velice snadno dohledatelný. Student navíc nevysvětluje důvod tohoto kroku ani zda šlo o vzájemnou dohodu. Rovněž není zdůvodněn nepoměr mezi zastoupením pečujících osob a zástupců z řad odborné veřejnosti.

Věcná správnost a přesvědčivost argumentace – hodnocení [E]

Nerovnoměrné zastoupení respondentů výzkumu oslabuje i přesvědčivost argumentace. Odráží se i na interpretaci výsledků. Např. to, jak vysoký by měl být příspěvek na péči, hodnotí student pouze na základě výpovědí matek pečujících o dítě s postižením, kdy je jasné, že jejich názor bude subjektivní a nebudou brát v potaz systémové okolnosti ovlivňující podobu příspěvku. Neodpovídající je pak charakteristika této skupiny respondentek, které jsou vymezeny pouze na základě toho, zda mají či nemají partnerský vztah (str. 19). Přesvědčivost celé práce je dále poznamenána tím, že student svou práci nezasazuje do kontextu už známých skutečností a nevyužívá klíčové studie, které se věnují tématům jeho práce. V textu rovněž chybí podrobnější hodnocení sledovaných forem podpory, zejména dávek pro osoby se zdravotním postižením a příspěvku na péči, a představení důvodů jejich selhávání v praxi. Ve zmíněných studiích jsou přitom všechny relevantní skutečnosti podrobně rozebrány, podloženy rozsáhlými kvalitativními i kvantitativními výzkumy, diskusemi s odborníky. Všechny studie obsahují i návrhy na řešení definovaných problémů. Jejich využití by kromě prohloubení poznatků o celé problematice posílilo i sílu argumentů získaných od respondentů, jejichž zastoupení je ve výzkumu velmi nevyvážené a nabízený pohled je tak příliš jednostranný.

Struktura práce, využitá data a metody odráží systematickou snahu o řešení výzkumného cíle/otázky – hodnocení [D]

Zvolené metody a postupy ano, jejich využití, práce s daty a získané výsledky bohužel požadovaný záměr nenaplnují.

Celkové hodnocení odborného charakteru práce – hodnocení [E]

Věcný přínos práce a její přidaná hodnota;

Oceňuji zájem studenta o problematiku, který je v jeho práci znát. Rovněž oceňuji jeho snahu se v tématu zorientovat a prací přispět ke zlepšení situace pečujících rodin. Přínos práce ale bohužel snižuje skutečnost, že výsledkem analýzy jsou již dávno známé a jinde mnohem podrobněji popsané poznatky, které však student označuje za zjištění svého výzkumu. Svá stanoviska však vymezuje pouze na základě sedmi rozhovorů s matkami pečujícími o děti s postižením. Stanoviska jiných aktérů nemají v práci potřebný prostor, chybí rovněž popis systémových nedostatků sledovaných dávek. Bylo by proto vhodnější, kdyby bakalářská práce byla pojata jako ověření/potvrzení těchto již známých skutečností na vybraném vzorku respondentů – rodičů pečujících o děti se zdravotním postižením. Hodnota realizovaného výzkumu by se tím zvýšila a otevřely by se možnosti ukázat, jaké důsledky má současné nastavení státní sociální podpory pro pečující rodiny a proč je potřeba situaci řešit. Tím by práce mohla skutečně přispět k mnohaletému úsilí odborníků, kteří o potřebné změny usilují.

Vyjádření autora/ky posudku o seznámení s výsledkem antiplagiátorské kontroly:

Kontrola originality textu

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:
[ ] Theses [X] Turnitin [ ] Ouriginal (Urkund)

Celkové hodnocení

Z formálního hlediska práce splňuje potřebné požadavky. Z odborného hlediska však vykazuje poměrně závažné nedostatky. Z těchto důvodů ji **doporučuji** přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou **E**.

Otázky k obhajobě:

Uvedte prosím otázky, ke kterým by se měl autor práce vyjádřit v průběhu obhajoby:

1. Proč jste plánoval oslovit jen dva respondenty z řad zástupců odborné veřejnosti? Proč mezi respondenty nebyli představitelé významných poskytovatelů sociálních služeb, odborníci, kteří se věnují řešeným tématům nebo zástupci poskytovatelů podpory (MPSV, ÚP)? Zkuste, prosím, vyjmenovat pět dalších vhodných aktérů/odborníků, kteří by byli schopni problematiku odborně posoudit.
2. Z jakých důvodů nebyl rozhovor se zástupcem odborné sféry anonymizován? Byly mu publikované výroky poskytnuty k autorizaci?
3. Proč v práci nebyly využity dostupné odborné studie, které se řešené problematice věnují?

Návrh tří otázek k části státní závěrečné zkoušky Metodologie výzkumu politologie a veřejné politiky (viz seznam [zde](#)). Prosím o uvedení otázek, které je možné vztáhnout k předložené práci a případně prosím konkrétnější specifikaci ve vztahu k práci.

2. Etické aspekty výzkumu a jejich zakotvení.
3. Konceptualizace a operacionalizace v sociálně-vědním výzkumu, praktická aplikace.
6. Kvalitativní výzkum – sběr dat, analýza dat, interpretace.

Doporučuji zaměření diskuse na výběr respondentů kvalitativního výzkumu, zastoupení aktérů, kteří mají na problematiku odlišný pohled a způsob zpracování a anonymizace výpovědí.

Datum: 3. 6. 2024

Mgr. Vladimíra Tomášková